

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

- на цілий рік 20 кор.
- на пів року 10 кор.
- на чверть року 5 кор.
- на місяць 1.70 кор.

За границею:

- на цілий рік 16 рублів
або 36 франків
 - на пів року 8 рублів
або 18 франків
- Поодинокі число по 16 сот.

РУСЛАНИ

«Виреш ми очі, душу ми виреші, а се «русьмеш» милоє.
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що два
річчя неділь і руских свят
і 1/2 год. поноудні.

Редакція, адміністрація
експедиція «Руслана» під ч. 1.
«Домбровського (Хорунжого) Екс-
педиція місцева в Агенції Со-
коловського в пасажі Гавемала.

Рукописи звертає ся лише
за попереднім застереженням.
— Рекламі неопечатані тільки
від порта. — Оголошення зви-
чайні приймають ся до ціни
20 с. від стрічки, а в «Над-
славнім» 40 с. від стрічки. По-
дари і приватні донесення по
3 с. від стрічки.

Парляментарні вигля и.

(X) Хоч ще зовсім не відомо, коли збере ся державна рада, починають різні політики, користуючись парляментарною перервою, застановляти ся над способами, якби уможливити успішну роботу законодатну. Варіюють тим способом всякі гадки в цілі уздоровлення державної ради, але головню все обертає ся около регуляміну, який уважають найважнішим способом до розрухання державної ради. Велика частина реформаторів парляментарної машини є тої думки, що правительство, зглядно Корона повинні накинати державній раді строгий регулямін, який запобігав би всякій обструкції, виходячи з сего погляду, що сама рада державна ніколи не ухвалить значного заострення регуляміну.

Одначе з відзивів півурядового дневника можна догадувати ся, що Корона ніяк не дасть ся наклонити до сего неконституційного способу і не схоче накидати регуляміну, який повинна би ухвалити сама державна рада. Не остає отже нічого иншого, як вижити, чи сама державна рада не здобуде ся на яку зміну, а тимчасом повинна би держати ся способів у казуваних горішньо-австрійским маршалком д-ром Ебенгохом. Др. Ебенгох є іменно сего думки, що нинішній регулямін дає спроби обмежити в дечім обструкцію, наколи буде ся єго точно і рішучо виконувати. Але конечною річю є на єго думку, що би президент палати мав за собою значну більшість, котра би піддержувала єго розпорядки і постанови, які обмежували би обструкційників.

Неперечно має др. Ебенгох на думці знесенє тих вільних днів, які іменно головню на домаганє чеського клубу від кількох літ має палата в тижні (іменно суботу і понеділок), в крім того довгогодинні засідання, як і відбиранє голосу послови, котрий відбігає від предмету і двічі був упійманий. Такий посол мав би ще право відкликати ся до палати, а як-раз важною було би справою, що би палата значною більшістю піддержувала президента і удержала єго рішенє правосильним. Але крім сего треба би, що би президент був чоловіком енергічним і пильно зважав на кожду промову і зараз міг оцінити, як поступити, а не доперва з стенографічного протоколу або з часописий довідував ся, що посол говорив.

Однак др. Ебенгох забуває о тім, що саяя посольської палати є так неакустична, що президент нераз при найбільшій волі не може нераз дослухати ся мови посла і не зуміє диятого оцінити, чи він говорить до річи. Так н. пр. пок. посол Вашатий навмисне так тихо говорив, що такий рішучий президент, як був бар. Хлюмецький не міг єго ніколи видовити, що він відбігає від

предмету. Кім того став на перепоні в примінюваню сих постанов регуляміну також і та обставина, що після звичаю послали вільно послугувати ся не лише німецькою мовою, але можуть говорити по чеськи, хорватски, і т. д., а президент, хоч розуміє (як се бувало за бар. Хлюмецького, або і тепер за Фетгера або Жачка), мусить удавати, що він розуміє лише німецьку мову і бесідника промовляючого ненімецькою мовою не накликає до предмету, отже і не може єму відобрати голосу, хоч би він говорив не до річи.

Але навіть при найбільш рішучім примінюваню регуляміну є президент палати зовсім немічний, хоч би за ним стояла велика більшість, наколи один навіть посол або кількох схоче виправляти які галабурди, н. пр. коли Шенерер бив відорваним желізом в пульт, або коли такі послали навіть як свого часу Рус, Менгер і ин., а нині за їх прикладом Фресель почали би свистати свиставками, або бити молотками в пательні, в моздірі і т. п. Серед таких відносин парляментарна розправа прямо неможлива, а теперішній регулямін не має на се способу, бо таких галабурд зовсім не предвиджувано. На такі галабурди потрібно такого заострення і такої сторожі парляментарної, які є в Англії і у Франції.

Др. Ебенгох застановляє ся також над вимаганою деякими політиками зміною кабінету, яка мала би довести до уздоровлення парляменту. Думають іменно деякі політики, що уступленє д-ра Кербера спонукало би Чехів залишити обструкцію і тоді сами прихилили-б ся до зміни регуляміну і поборювання обструкції.

Однак др. Ебенгох думає, що як-раз зміна кабінету була би захоотою для обструкційних живел, бо се підкопало би повагу конституційної власти. Перед побідною опозицією кабінет не лише може але й мусить уступити, але ніколи перед обструкцією, котра є запереченєм і нехтованєм парляментаризму. Уступленє д-ра Кербера в сій хвилі було би по думці д-ра Ебенгоха побідною обструкції і було би небезначним прецеденсом в будучині.

Ми з свого боку нагадаємо д-рови Ебенгохови, що Чехів захооче до сего домаганя як-раз прецеденс, що перед німецькою обструкцією уступали міністерства і тим способом потерпіла чимало державна повага, а серед парляменту розсіла ся деморалізація.

В справі будови руского театру.

Чи можемо і чи будемо мати у Львові власний театр, в своїм власнім будинку і на відповідній висоті під зглядом вишньої і артистичної вистави? Кождий з обуренєм назве зухвалостію мов питанє, бо в почутю сили і культурности 30 мільонового руского народу, кождий

уважає за річ певну і samozрозумілу, що руский театр величавий стане небавом у Львові.

Однак я нароком і серіозно ставляю публично се питанє, бо ту не поможе само покликуванє ся на чисельність чи культурність нашого народу, если в парі з тим не піде відповідна організація і зорганізована жертволюбність цілого народу, а в пернім ряді всіх інтелігент их кругів, — а бачу, що до тепер жертволюбність на ту цілі не приняла еще таких форм, що би давала певність за добрий успіх діла. Пів року минуло вже від часу утвореня центрального Комітету у Львові, котрий на місци давного комітету виділу «Просвіти» і виділу Тов. Котляревського, що з осібна займали ся збиранєм складок, сполучив в своїй руках дальшу акцію будови театру. Комітет сей вишукав і кунив місце під буд-ву театру за фонди давніше узбрані, замовив у фірми фахової Гельмер у Відни пляни і кошториси театру і віввав до складаня дальших датків на кв. вкл. ч. 800. Краєвого Союзу кредитового у Львові. Посипали ся жертви більші і менші, і набирало ся на книжочці ч. 800. Кр. Союзу кред. несповна 10.000 К. Кождий зрозуміє, що з такою сумою не можемо приступити до будови театру. Комітет не подав еще прелімінара коштів, але в певности не числю за високо, если прийму так прелімінар: За площу під театр 140.000 К, за будинок 4-фронтвий на 800 до 1000 осіб около 300.000 К, урядженє освітлення, огріваня, водопроводів, машинерії під і над сценою, крісла і т. п. 200.000 К, осібна галя машини (відповідно до приписів закова) 80.000 К, куртини, куліси і нова гардероба для репертуару театрального 60.000 К; разом 780.000 до 800.000 К потреба виложити в протягу 3 літ, що би стала готова сьвятиня рускої штуки у Львові. Если би ми в власнім краю не були дітьми від мачохи, то повинна би для нас така сума найти ся з фондів публичних, краєвих і мійських, — подібно як станув 2 рази дорозший театр в Кракові і 4 рази дорозший у Львові на кошт публичний без причиненя Подляків приватними складками. Але що дітям від мачохи хліб чорний мусить стати за питльований, число в тім прелімінарі, що край і місто Львів причиняє ся до половини коштів будови сумою 400.000 К; — припускаю се помимо некорисної констеляції в Соїмі краєвим і в Раді мійській, — бо руский театр се справа культурна, не політична, — і Русинам належить ся поміч з фонду краєвого і мійского, зарівно як дістав польскій мійскій театр у Львові, на мійскій театр дав Соїм краєвий 1/2 часть прелімінованих коштів, т. є 600.000 К, — отже хіба не відмовить Русинам 1/3 части тої суми на їх народний театр. А місто, котре з нараженєм рівноваги бюджетової видало на будову польского театру (більше як преліміновано) около 2.800.000 К (вчисляючи вартість площі) не може відмовити 1/4 части тої суми на руский театр у Львові, де Русини становлять 1/6 часть населеня міста, повосять разом з иншими жителями всі тягарі публичні, отже і всі кошти польского театру (зарівно кошти будови величавого будинку, як і всі кошти некорисних укла

дів і сотисячних уступок в користь дирекції театру), і крім того засиляють значно польський театр, відвідуючи численно опери і всі поважні штуки. Місто має також окрім повисшого засадничого ще другу практичну причину допомогти значнійшою сумою до будови руского театру, бо через новий руский театр збільшить ся рух осіб замісцевих, а на тім зискає місто і его жителі і інституції. Принявши, що край і місто дадуть поміч лиш на половину коштів будови і урядженя, повістає на наші власні сили зложити другу половину 400.000 К. Около 100.000 К вносить сума давнійше зібрана комітетом і виділом. Просьвіти, за котру куплено первісно дім, а тепер площу під будову театру, — потреба ще в протягу 3 літ зібрати 300 тисячів корон, отже річно по 100.000 К з добровільних датків. Сума поважна але можлива, если всі віднесемо ся до діла з запалом, если жертвам нашим дамо характер сталих, поворотних датків т. є податку через 3 роки, а крім того при кожній відповідній нагоді звернемо складки тільки на будову театру. Рахую, що в всіх урядах державних (судових, політичних, скарбових, камеральних, залізничних, поштових), автономічних (кравських, повітових, при регуляції рік і т. д.) і приватних (касах, банках, добрах, канцеляриях адвокатских і нотаріальних) є 2400 Русинів з доходами річними від 1600 К до 8000 К, — а священників в всіх 3 єпархиях около 3000, з доходом пересічним (після конгресу) 1200 К річно, учителів народних, помимо їх виробованого патріотизму, не число, бо з малими виїмками були би жертви сталі понад їх сили матеріальні, число однак на велику їх поміч моральну. Припускаю, що $\frac{1}{10}$ часть інтелігенції почує ся до обовязку постійного податку через 3 роки на ціль театру, — то мусів би податок вносити принайменше 3% від доходу. Рахунок виглядав би так: 800 світської інтелігенції з пересічним доходом по 2000 К дали би в році 3% податку 48.000 К, 1000 священників, після пересічного доходу по 1200 К, дали би в році 3% податку 36.000 К, було би разом 84.000 К; понеже при найліпше організованих поборах податків належить відчислити 10% прелімінованої суми (на залежності, смерть, перенесеня і інші неможности), випадало би 76.000 К доходу в постійного 3% податку нашої інтелігенції, отже в 3 літах зібрало би ся 228.000 К, — недоставало би ще около 72.000 К, котрі мусять бути ще зібрані привагідними складками від решти осіб (поза тими, котрі піддадуть ся 3% податку). В першій ряді всі, котрі задля віймово прикрих обставин личних або рідних не зможуть в ніякий спосіб повести 3% податку театрального, повинні в міру своєї можности декларувати добровільно на протяг 3 літ певні сталі датки або процентові квоти (2% або вайменше $1\frac{1}{2}$ % своїх доходів. Дальше число, що за впливом патріотичного духовенства і учительства з 3.800 руских громад бодай в 1000 громадах дасть ся, закладувати або защедрувати на ту ціль бодай по 10 К, що дало би около 10.000 К річно, або 30.000 К в 3 літах, — а решту поможе доповнити патріотичне жіноцтво. Товариства жіночі і дівчат, а де нема товариства, поодинокі жінчини прошу на кожнім зібраню публічним і рідним, при кожнім празнику і веселю, при кожних святах, збирати датки на будову театру, — і вдома прошу заводити для тої цілі ощадности впр. замість виставного прийнятя на іменина, коштовних взаїмних даруночків, замість нових стрів на вечерок або концерт і т. п., а ощаджені в той спосіб гроші обертати тільки на фонд будови театру. На кінець від кас і товариств повітових, рад громадских і мійских і рад повітових повинні місцеві комітети упросити також не без успіху певні квоти на ціль будови театру.

Реасумуючи те все, доходжу до пересвідчення, що через загальне оподатковане і розвинену акцію за складками доперва зможемо зложити потрібну до будови суму 300.000 К. Для того потреба нам всім зараз за діло взяти ся, не складати роботи на центральний Комітет і не чекати байдужно личного запрошеня від Комітету.

Від 1. січня 1904 надсилаємо до

Кравского Союзу кредитового деклярації з означенем квоти податку і від 1. січня що місяця відсилаємо правильно рати податкові на ки. вкл. ч. 800 Кр. Союзу кред. — в кождім повіті судовім нехай утворить ся зараз принайменше один комітет місцевий з людей що найрухливіших (о утвореню такого комітету, виборі касиєра і т. д. належить повідомити центральний комітет театральний у Львові на руки д-ра Костя Левицкого або Кравского Союзу кредитового) — щоби вже в часі свят Рождества Христового і Богоявленя Господ. розвинена була всюда акція для збираня складок, — а Кравский Союз кредитовий нехай розішле до всіх комітетів місцевих і до всіх, що декларують місячні квоти, книжочки чекові свого конта для відсилки готівки на книж. вкл. 800.

З весною треба би розпочати будову, — до того часу вже повинен бути значний запас зібраної готівки, а також треба Комітетови знати наперед, на які впливи і приходи що місяця числити може, щоби після того урядити ся, — особливо що сподівана поміч від краю і міста, о котрій я на вступі сказав, еще не ухвалена соймом кравским і радою міста, і може не нараз буде уділена, — а на позичку банку Комітет числити не може (бо на будови недокінчені взагалі, і на будови театральні спеціально банки не дають позичок). Власними силами треба діло розпочати, ставаймо всі в ряд і з Богом зачинаймо, на славу народни і на пожиток вітчизні.

У Львові, дня 24. грудня 1903.

Др. Ярослав Кудачковский.

Промова посла д-ра Олесницького

на 42. засіданю галицького сойму дня 26. жовтня 1903. при звіті аграрної комісії в справі виданя парцеляційного закона.

(Кінець).

Передовсім если можна сказати о якімсь праві первокупна, не кажу о праві зі становища устами цивільної, але о праві опертїм на сумі відносин суспільних, економічних, а навіть на тлі певних прав історичних, то з певністю тотя громада місцева до того обшару двірського буде мати право найбільше, хотайби з того згляду, що в тім обшарі двірским, в тій землі, в тій рілі взагалі лежить сума праці велика тої громади, тих селян, чи то їх, чи їх батьків, дідів і прадітів. Ніхто инший не робив на тім ґрунті, тільки они яко паніцизники, а відтак яко робітники, они з ним зросли, они его зросили потом своїм кровавим. Если тепер є нагода, щоби могли той ґрунт купити і если то стане ся без кривди властителя, бо не можна від него вимагати ніяких жертв матеріальних, то кождий чоловік справедливий повинен акцентувати оферту селян місцевих. (Голоси: Дуже справедливо!)

Дальше промовляють за тим чисто господарські аргументи.

Ніхто так добре тої рілі, того ґрунту не знає, ніхто так не знає історії кождого кусника того ґрунту домінівального, як той селянин, котрого дід чи прадід ходили коло него; той селянин знає кождий плодзмінь, він є ріжнородними цитками з тим господарством звязаний і се промовляє за тим, що ніхто так як він купцем відповідним не буде і бути не повинен.

А врешті і се є дуже важною річею під зглядом економічним і під зглядом тих чанників, котрі впливають на формацию ціни купна. Так в інтересі продаючого як і купуючих найліпшим купцем є купець місцевий, бо той не потребує ставляти будинків, коли кождий імпортований купець не буде міг такої ціни заплатити, бо він мусить будинки ставляти і взагалі ціле своє господарство переносити і переселювати. І для того з тим імпортованим купцем не піде справа так легко, як з тим, котрий на місці вкорінений.

З тих причин після моєї гадки, належить в законі, котрий Виділ кравский евентуально видав би, зазначити першєнство, що caeteris paribus льокальні елементи, місцева громада і єї члени повинні мати першєнство до користаня з пільг закона парцеляційного. (Брава).

Дальшим услївом є, що після того закона видати ся маючого, користала би передовсім парцеляция, узгляднююча в належитій мірі услїва господарські для новоповстаючих господарств, потреби і вимоги культури краввої, лісної, водної і меліорацийної, заравом комасації, дальше потреби комунікації, поліції будівляної і огневої — услїва шкільні і гуманітарні. То значить иншими словами, є то продовжене тої засади, котра зістала поставлена в уступі I, а в тім уступі виражена засада, щоби не зносити одиниці господарської.

А дальше каже ся в уступі III, щоби не зменшила ся тая сила, котра є потрібна до удержаня інституцій господарских і публічних на даній території. То є тенденция загальна, котрої консеквенцією є уступ III. І для того я не можу трактувати того уступа третого з иншого становища, як в віднесеню до уступу I.

Если розходить ся о те, щоби не були наражені ті публічні інтереси, яким ті обшари служити повинні, то думаю, що і тут річ є цілком ясна. Де двірський обшар не мав сили сповняти тих обовязків, там ліпше буде, щоби ті обовязки перейшли на инші тіла адміністраційні, т. є на громаду, котра би через парцеляцию о стілько сили економічної дістала, на стілько зістала скріплена, що тим лекше буде могла ті обовязки виповнити і тим більше будемо могли жадати від неї виповненя обовязків, котрі до громади належать. Отже сей згляд не може оправдувати тої засади, котру справозданє кладе рпшо loco, а що до котрої яко консеквенция дальша на 3. місци розтягає ся.

Ті уваги я мав висказати що-до засад, які комісія аграрна в своїм справозданю представила і котрі після єї тенденції мають бути певдними гадками і основними точками проекту, а радше закона парцеляційного, котрий нам має представити Виділ кравский на слїдуючій сесії соймовій.

Тепер перейду до другої части справозданя, а іменно до обговореня користий, котрі закон парцеляційний має дати. Під сим зглядом мущу замітити, що властиво на сїм пункті справозданє стоїть на становищу чисто плятонічним, бо се, що справозданє каже, сойм ухвалити не може. Користи, які справозданє обіщє, є: увільненє від належитости скальової і стемплевої і увільненє від належитости від перенесеня; каже іменно комісія, що будемо старати ся о се у правительства. То є инша річ, против того стараня ніхто не може лічо закидати. Але річею важнійшою є III. справозданє, бо обіщє комісія що-до пільг, що відділенє парцель і частий парцель наступить без ковечного нани перенесеня всіх тягарів, що вправді відповідає формальним повятим і консеквенциям правовим, але не потребам житя і слупности.

Отже служебности мають бути перенесені лише тоді, коли се є в інтересі ґрунту передуючого, тягарі реальні мають бути поренесені в такій висоті, яка випадає на части маєтку з відносин до цілости, а вкінци довги гіпотечні в пропорційній висоті.

Каже дальше справозданє, що табулярне розділенє тягарів перевести має судия повітовий після засад поступованя неспорного.

В дійности були би то річи дуже пожадані і я бим писав ся на такій прецеденс, але се є неможливе, се противить ся законови державному. Добре то сказати, перенести тягарі в розмірі пропорційним; але тутка є трета особа, віритель гіпотечний, котрий має свої права загварантовані законом цивільним і гіпотечним і без зміни сих законів чогось подібного робити не можна і я не знаю, як з такою обітницею, з таким гороскопом може приходити комісія аграрна. Деж щось подібного, як комісія вимагає, Виділ кравский зробити може? прецїнь там суть також юрвети! Закон державний з 6. лютого 1869 ч. 18 Дневника законів державних зараз в 1. §. каже (*чирас*): Віддалене поодиноких частий складових тіла гіпотечного без перенесеня тягарів гіпотечних можливе є лише за згодою осіб, на річ котрих ті права заїнтабульовані. Если ті особи на се не згоджують ся, то закон нормує поступованє конвокаційне, де взиває ся всіх віритель, щоби в терміні заявили ся, чи мають що против того, а если хто запротестує, то не можна того

перевести. Лише в однім случаю, може се на-
ступити: при аронаціях, если дорогою заміни
до того тіла, з котрого часть виділяє ся, прихо-
дить така сама часть, котре тіло се арондує,
если предложит ся посвідчене, що вартість
грунту підносить ся. Треба би отже хіба ухва-
лити революцію, що звиває ся правительством,
щоби проєкт такого закона внесло в раді дер-
жавній.

Так само, прошу панів, табулярний розділ
тягарів мав би перевести судия повітовий після
засад поступованя неспорного! Але судия того
не зробить, бо закон державній на се ему не
дозволяє. В патенті неспорним є вичислені чин-
ности, котрі можна перевести в дорогі поступо-
ваня неспорного, а межі ними того рода чин-
ности нема і знова треба би зміни патенту не-
спорного через Раду державну, а потім можна
би говорити о сих річах. Дякую я не виджу,
щоби справоздане комісії мло яку вартість,
оно хоче, щоби парцелянти до закона акомодо-
вали ся, але нічо за се не дає; се неудала про-
ба, сліпий вистріл, котрий не може мати жа-
дного ефекту. Є потреба і я би рад бачив, що
би законодавство інгерувало в сій справі; одна-
кож если комісія аграрна приходить з таким
справозданем, в котрім в заміні за се, що жа-
дає, нічо не дає, бо дати не може і хоче, що-
бисьмо ухвалили щось, що не входить в нашу
компетенцію, то се є річ безпредметова. Не
знаю, якби то виглядало і в якім положеню Виділ
краввий би поставило; була би то Сцилла і Хари-
да. Бо если би Виділ краввий не пішов за ухвалою
сойму, то сойм міг би мати претенсію, дякую
Виділ краввий его не послушав; а не знаю, чи
найдє ся в Виділі краввим який референт, ко-
трий взяв би на себе сю відповідальність. В Га-
лицині можливі різні річи, можлива є також
певного рода *ius ignorantia*; але так далеко іду-
ча *ius ignorantia* противна букві закона цивіль-
ного і гіпотечного, котру кождий правник на 4.
році знає, то вже була би — думаю — занадто
велика компромітація. Помимо того, хотий хтїв
би я, щоби то було зроблене в інтересі юри-
дичного гонору нашої інституції, мушу поставити
внесенє:

Високий Сойм зволить над внесенєм комі-
сії аграрної перейти до порядку дневного.

А если би се мов внесенє упало, если би
панове хотїли ухвалити се, що Виділ краввий
може поставити в дуже неприємній позиції, то
ставляю додаток (читає):

Поручає ся краввому Ваділови, щоби в про-
єкті парцеляційного закона, який має ся пред-
ложити, а) означив услїва, під якими інституції,
що ведуть парцеляційні інтереси, можуть бути
поручувані краєм і б) застеріг першєнство ко-
рветати з пїльг закона місцевим громадам та їх
мешканцям. (Брава і оплески).

НОВИНКИ.

— **Календар.** В неділю: руско-кат. Филимо-
на; рим-кат. Поана ев. — В понеділок: рус-
ско-кат. Елевтерія; рим-кат. Дітїй уб. у Вифл.
— Ві вторник: руско-кат. Агїєа, Теофанї;
рим-кат. Томї ев.

— **Фіансовий звіт з обходу Лисенкового юві-
лею.** Мимо того, що ми від самого почину Лі-
сенкового свята жертвували як найбільше мі-
ся і трудів для его звелічання, контрольна ко-
місія з рамени ювілейного комітету не уважа-
ла потрібним подати до нашої відомости звіту
про фіансовий вислід концертів і академії. Не
дивуємо ся впрочім контрольній комісії о стіль-
ко, що на єї чолі підписаний звисний зі свого
такту п. В. Шухевич — і подаємо тому звіт
після «Діла», виданий з датою ще 19. грудня
с. р.: Підписана контрольна комісія, вибрана
Лисенковим ювілейним комітетом, перевірила
рахунки з устроєня академії і двох концертів і
сконстатувала, що всього доходу було 5383-70 К,
а розходу 2396-57 К, і що отже частий зиск з
академії і двох концертів вносять 2987-37 К.
Комісія перевірила всі юкети і квіти, перечисли-
ла несродані білети і сконстатувала, що крім
обовязкових не дано нікому ніякого гратисового
білету. У Львові, 19. грудня 1903. — В. Шухе-
вич, І. Кокоруда, др. І. Копац.

— **Анкета в справі «Учителя».** Дня 21. падоли-
ста с. р. відбула ся нарада в справі дальшого ре-
дагованя «Учителя», видаваного Руским Тов-ом
педагогічним. В нараді взяло участь 14 членів
Товариства. Про хід дискусії находимо шврші
замітки в посліднім числі «Учителя». Референтом

на анкеті був о. крилошанин Чапельський, а го-
лос захищали ред. Кухникевич, др. Коцюба, проф.
Грушкєвич, проф. Шухевич, о. Крипакєвич і ин.
Бєсїдники признавали однодушно, що «Учитель»
задля байдужности зі сторони нашої суспільно-
сти не міг як слїд відповісти своему призначеню,
бо майже зовсім не находив моральної піддерж-
ки від наших педагогів.

На дальших засїданях анкети, про що не
згадує ся в посліднім числі «Учителя», ухвалено
зміну дотеперішнього редактора і ухвалено про-
сити наших письменників о статї з области
шкільництва. Напрямом «Учителя» буде від те-
пер кермувати окремиї редакційний комітет.

— **Краввий (?) виділ** на засїданю 22. с. м. в
торжественне руске свято Непорочного Зачатя
Прєсв. Богородиці відбув засїданє, на яким іме-
нував в рахунковім відділі: асистента Адольфа
гр. Лося офіційном, практиканта Володислава
Вийцінґа асистентом, апліканта Александра По-
ліцкого практикантом, дїстара Брон. Пшемичко-
го рахунковым аплікантом. — Чи проти непоша-
нованя руского свята краввим виділом нема
там кому запротестувати? А п. Глиджук що
на се?

— **З краввої ради шкільної.** Міністер віроїспо-
відань і просвіти покликав Ант Кавецкого ц. к.
окр. інспектора шкільного в Кракові, до ц. к.
краввої ради шкільної і іменував членами існи-
тової комісії для учителїв шкіл народних в Ста-
нїславові: Вол. Марковського і Тому Марковско-
го учителїв тамошної семінарії, в Перемишля: Мар.
Германівну і Теоф. Тенчєрївну учителєк школи
вправ тамошної жєньської семінарії, в Коросні:
Ів Кусєака і Фр. Рисєвича заступників учителїв
тамошної семінарії.

— **Небезпечна їзда.** З Перемишля доносять:
Тутешні військові власти спровадили тягарові са-
моїзди великих розмірів, якими перевозять на-
бої з одного форту до другого. Перед кількома
тижнями в часї їзди таким автомобілем зіспе-
вала ся гальма і автомобіль, на щастє порож-
ний, наїхав на дїм при ул. Бушковецкій. Подіб-
на пригода приключила ся онеді, коли тягаро-
вий автомобіль їздив з гори Знесїнє улцею
Татарскою. Не знати, чи наслідком ушкодженя
гальми чи керми, самоїзд з вояками, що на нїм
сїдїли, вївав в придорожній р.в. Одному з воя-
ків поломило тоді кілька ребер, а двох лекше
потовкло ся. Самоїзд також при тїм «покалічив
ся», але на щастє не вибухли патрони, бо тоді
наслідки ката-трофи могли бути вельми грізні.

— **Кілько газет читають?** На 100 мешканців
припадає річно чисел газет: в Швайцарії 3895,
в Данії 3632, в Швеції 3099, в Норвегії 2513, в
Нїмеччинї 2512, в Бельгії 2025, у Франції 1744.
В інших державах Европи випадає на кожду
сотку душ менше чє 1000 примірників річно,
а в Англії навіть не повних 500. В Росії припа-
дає на сотку жителїв 223 числа газет, в Сербії
159 чисел, а на галицких і буковинських Русї-
нів — по найкориснійшій обчисленю — околє
80 примірників на сотку голов.

— **Немилий кєнець.** Перед тижнем стрїтила
польского дневникаря з Кракова п. Жягмонта
Недавєцкого дуже немила пригода у Відні. Ві-
дєвські часописи опїсують єю справу ось як:
В Кракові перебувала недавно 21-літня, дуже
гарна жінка слуги при омїбуєсах у Відні. Не-
дзєвєцкий познакомив ся з нею і навязав зно-
сини. Коли она відїздила до Відня, він поїхав
разом з нею, аби лично перєсвідчити ся, чи
она справді має мужа. У Відні заїхали обєс, а
зглядно всі трєс, бо з нею була мала дятина,
до готєлю. Аж по п'ятьох днях она вибрала ся
до мужа і представила Недзєвєцкого яко свого
знакомого з Кракова. Черєз кілька днів Не-
дзєвєцкий навидував ся до своїх знакомых. Досї
їшло все гладко, поки муж не одержав з Кра-
кова листу, в яким свояки, у котрих єго жінка
перебувала, поїзали день єї виїзду з Кракова.
Нїмєць сейчас замїтив, що жінка приїхала аж
в п'ять днів пізнійше, як була повинна, а вві-
давши, як стоять справи, порїняв почислити ся
з непрошеним гостєм. Коли Недзєвєцкий приї-
шов знова до єго дому, він з кількома товари-
шми ждав єже на него і соромю єго побив.
Бити Недзєвєцкого помагали також сусїди по
кривдженю Нїмця, бо хтєсь розказав їм, що
Недзєвєцкий є торговельником живого товару.
В додатку поліція забрала єго, лєдві живого,
до комісарїату і по перєслуханю випустила на
волю.

— **Папська енциклїка.** Oeserv. Romano оголосила
папську енциклїку з датою 18. с. м.: *Motu proprio*,
в справі діяльности християньского населєня
головно в Італії. Папа звиває в нїї до згоди і
миру та подає засади, якими мають кермувати
ся католики, причім пригадує і потверджує ува-
ги з енциклїк бл. п. Льва XIII, а головно з еп-
циклїки про християньску демокрацію. Христи-
яньским демократам в Італії поручає енциклїка
не брати ніякої участі в політичїм житю. Хри-
стияньська демокрація і католицка прєса мають
слухати єпископів, а в противній случаю стрї-
тити єї інтердикт. Енциклїку мають оголосити
всі католицкі органи і відчитати єї у всіх това-
риствах католицких.

— **19 кілометрів понад землю.** Метеорольо-
гічний інститут в Цїрху випустив онеді реє-
стровий бальон, який звїс ся на найвишєшу досї
височину — до 19.000 метрів понад землю. На
сеї злет потребував бальон 55 мнуг часу, а
в 1 годинї 45 мнугах зробив понад 100 км.
дороги і упав на бадєньско-вїртемберекїї грани-
ци. Самозаписуючі прилади занотували на висо-
ті 19.000 м. понад землю лише 58° Ц. морозу,
коли над'яно ся там яких 70 до 80°.

— **Лїтра вина за 12 сотиків.** В пр-дукції вина
в Долїшній Австрії настало сєго року перєсилє-
нє, так що вино зі збору 1902. р. трєхи квасне
а впрочім незле продають виноградники по 12
К за гектолїтру, або по 12 с. за лїтру, але мимо
того нема куцїв на се вино. Староство в Крем-
сї, на просьбу продуцентів вина, видало оголо-
шенє, в яким звиває населєнє, аби купувало ви-
но прямо у виноградників по 12 до 24 К за ге-
ктолїтру. Певна річ, що продуценти вина не
зроблять інтерєсу при такїй низькій цїні вина.
Найліпше на тїм виїдуть вїдєвські винарі, бо
закуплять вино за 12 сот. за лїтру, а по рокови-
два будуть єго продавати по цїні 10 або 20 ра-
зєв більшїй.

— **Крадіжки і вломаня.** В ночи з неділі 16. на
17. с. м. вломили ся невєслїджені досї злодії,
до судового будинку в Кїцмани на Буковинї,
розбили касу і забрали з неї 500 К. — З буко-
винської Новосєліци доносять: В ночи з неділі
на понєділок дня 21. с. м. поповнили невєслї-
джені досї справники значну крадіжк на шкodu
тутешного банкира Маркуса. Справники, дістав-
ши ся до єго контори, виволїсли звїдтам касу
Вєртгаймєвску на поблизке поле а розбивши
єї, цїлком випорожнили. Стверджєно, що сьмїлі
злодії обїкрали банкира Маркуса близько на
80.000 К.

— **Вином гасить ся звичайно той огонь,** що
«папить» чоловіка, а ось лучила ся в італїйській
громаді Корнїліо така подїя, що вином гасили
так звичайний пожар. Запалала ся там сїльська
кравниця, прибігли пожарники, взяли з собою і
невєличку сикавку громадску і стали гасити.
Та води було так мало, що не було чим рату-
вати. Була небезпєца, що цїле село, густо забу-
дованє, іде з димом. Тепєр рішили ся найбо-
гатші газди того села убогого на воду та бога-
того на вино на те, що жертвували кілька бо-
чок вина до сикавки. І ось небавом тим вином
огонь загашєно. Коли їде о ратованє другого,
не треба рахувати ся з величною жертви, яку
при тїм робимо, бо від огню, яким палає сусї-
дова хата, може за хвилину заняти ся і наша.

— **Дорога дорога.** Коло місцевости Басундай
в департаменті Мазє у Франції відкрито обиль-
ніє поклада золотоносної руди. Досївди інженє-
рів виказали, що чим більше в глибину, тим
руда є богатша в золото. В верхних верствах є
на тонну руди 22 грами золота, а дальше дохо-
дить видатність золота до 140 гр. на тонну.
Довгий час уживано золотоносної руди до шу-
трованя дороги до місцевого зелїзничого двірця.
Коли розвєсла ся чутка про відкритє золота,
вєсє населєнє міста кинуло ся найблизшої ночи
на згадану дорогу і мимо перепоє зі сторони
полїції розкопаво 2-кілометровий простєр доро-
ги і розвєсєно шутєр і пісок мїнками домів.
В піску находженє по перєполоканю від 40 до
50 грамів чистого золота на одну тонну.

— **Борба двох частий свїта.** Американці за-
сипали цїлу Европу своєю обувою. В 1880. р.
вїслали американські фабрики до Европи лише
377 пар обуви, а 1902. р. вїслали аж 4.197.000
пар чоботів і черевиків. Хто в борбі між амери-
кєцькєми капїталїстами-фарякантами а нашими
рукодїльниками-шевцями побідить — мабуть не
тяжко вгадати.

— **З зелїзниць.** З днем 15. грудня с. р. змієно
незначно розклад їзди о-обових поїздів на
шляхах східно галицких зелїзниць льокальних:
Тєрнопіль-Копичинці, Чортків-Залїщики, Вигнан-
ка-Скала і Терєсин-Іванє пуєте. Зміни замїщенє
суть в дотичних додатках стївних і кишєневих
розкладів їзди.

Завєдєні з днем 16. падолиста с. р. обме-
женя предвидженє в §. 55. уст. 1. і 2. регулямі-
ну руху що-до приниманя товарів до перевозу
— знесєно з днем 16. грудня с. р.

Найгарнійшим і найліпшїм дарунком для д-
тєв на ялинку і Новий рік є прєнумєраційна кар-
та на газету «Дзвінок».

Посмертні оповїстки.

— **О. Володимир Комарницький,** парох в Горуп-
ку, дрогоблицкого дек., упокоїв ся дня 21. гру-
дня в 78. році житя, а в 46. році свящєнства.
В. в. п.!

— **О. Стефан Ленявський,** парох в Угорниках
коло Станїславова, радник єпископєскої конє-
єторїї, член кількох москєофільских товариств,
помер дня 23. с. м. в 74. році житя і в 50. р.
свѣщєнства. В. в. п.!

Наука, штука, література.

Гумористично-ілюстрований календар „Кома-ра“ на 1904 р., річник IV, вийшов вже з друку і містить на 140 сторонах вісімки крім календарської і інформаційної частини велими багату частю гумористичну. Ціна прим. 60 сот.

Ангін Володиславич. Чоловік чести, драма в 3 актах Коломия 1904. Накладом Енгена А. Крушинського, З друкарні Вільгельма Браунера в Коломиї. Стор. 106, 8°. Ціна 1-30 К.

Учитель ч. 24, з дня 20. грудня 1903 міститься отей статі: Етер космічний. — Примір. — З сойму. — З Руского Тов-а педагогічного.

З Львівської Фільгармонії. Нині в суботу концерт 13-літнього скрипкаря Макс. Пільпера і п'яністок Павлі і Фльора Жутард. Програма: 1 Концерт (D-moll) Vieuxtemps-a, відіграє М. Пільпер. 2) Toccata і Fuga, Баха-Тавзіга, відіграє Павля Жутард. 3) «Циганські стрічки», Сарасатого — М. Пільпер. 4) а) Intermezzi, б) Toccata, Самбатіого, в) «При вікні», Рубінштайна, г) «Лиліак», вальси Кравца-Тавзіга — П. Жутард. 5) Фантазія з «Фавета» Венявського — М. Пільпер. 6) Патетичний концерт Лішта, на двох фортепіанках — Павля і Фльора Жутардівни. — Акомпаніємент обняв проф. Найгавзер.

Телеграм

з дня 26. грудня.

Відень. В Wiener Zg. оголошено закон про підвищення запомогового кредиту.

Відень. Доходять вісти, що в останніх часах погіршилися відносини межі Туреччиною а Болгарією. Порта вислала до болгарського правительства ноту в справі панадів розбищаних ватаг на границі турецько-болгарській.

Берлін. Прусский сойм має зібратися на сесию для 12. січня.

Петербург. Тутешні дневники доносять, що Китайці підбурили могольські племена в Азії проти Росії, які в случаю війни мають помагати Китаєви і Японії.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соляшній у Львові.

Від 16. до 31. грудня 1903.

величава програма:

- 1) Увертура. (Реклямограф). 2) Анна Thom-сен, данська субретка. 3) Little Allright, цю. ян-ський надворний артист «Яванські ігрища». 4) Les Mas-Andors, загадочне duo. 5) Bau Malaga Trio, найліпші тамбурністи і танечники Іспанії. 6) Американський біоскоп. 7) Дружина Lexton & Egel-thon, феноменальні гімнастики на 5 дручках. 8) Орхестра. 9) Joe Jackson, ексц. біцикліст. 10) Квартет Maerry, співачки і танечниці. 11) The Great Yoscronyus, сензаційні олімпійські ігрища. 12) Людвиковський, гуморист. 13) Американський біоскоп. 14) Марш.

Щоденно о 8. год. вечер представлено. В неділю і свята 2 представлення о 4. год. попол. і 8. год. вечером. Що п'ятницю High-Life представлено. Білети вчасніше можна замовляти і пабути в конторі Львова при ул. Кароля Людвика ч. 9. у Львові.

Читайте!

Читайте!

Повне видане Творів ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

коштує лише 2 корони!

Товариство „Просвіти“ бажаючи, щоби в кожній руській хаті находилися твори Тараса Шевченка, видано семи днями найдешевший збірник сих творів п. з. „ПОЕЗИЯ Т. ШЕВЧЕНКА“. Книжка, оправлена в полотно з золотеними витискама, може бути найгарнішою окрасою руських хат. Памір веліковий, формат на взір європейських класиків, сторін 698.

При замовленю 10 прим. даємо 10% опу-сту. Висилає ся тільки за надісланем 2 кор. 30 сот. на адресу: КАНЦЕЛЯРИЯ „ПРОСВІТИ“ у ЛЬВОВІ (Ринок ч. 10.).

Запросини до передплати.

Перший руский ілюстрований

КАЛЕНДАР МУЗИЧНИЙ

НА Р. 1904.

з багатим і одноким в своїм роді додатком літературним опустить незадовго прасу друкарську.

Число примірників обмежене на число передплатників.

Передплата стоїть лише 1 К 10 с (вже з оплатою пошти).

Замовляти Календар музичний можна ще до кінця сего місяця, надсилаючи поштовою переказ під адресою: Р. Зарицкий, у Львові, ул. Коперника ч. 16, I нов.

За певну і добру льокацію поручаємо:

- 4 1/2% листи гіпотечні
4% листи гіпотечні
5% листи гіпотечні прем'ювані
4% листи Товариства кредито-вого земского
4% і 4 1/2% листи Банку крас-вого
4% позичку красву
4% облігації пропінацийні і великі ренти державні

Ті папери продаємо і купуємо по найточнішим курсі денним.

КОНТОРА ВИМІНИ

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ ГІПОТЕЧНОГО

Розклад поїздів залізничних обовязуючий від 1-го жовтня 1903.

(Приїзд і відїзд позаний після часу середно-європейского).

Table with columns for train numbers, departure/arrival times, and destinations. It lists routes to Lviv (до Львова) and from Lviv (зі Львова) with specific times and station names like Krakow, Vienna, and Prague.

Важне для Читалень „Просвіти“.

Сими днями видало Товариство „Просвіти“ новий наклад грамот для членів Читалень „Просвіти“. Кожда Читальня „Просвіти“ повинна постаратися о такі грамоти для своїх членів.

Ціна 100 штук з пересилкою поштовою 4 корони 55 сот. Ціна 50 штук з пересилкою поштовою 2 кор. 55 сот. Висилає ся тільки за попередним надісланем грошей.

Канцелярия Товариства „Просвіти“ у Львові, Ринок ч. 10.

Гамбург-Новий Йорк Гамбург-Галіфакс (Канада)

Відїзди кораблів два рази на тиждень. Про відїзди до Галіфакса повідомить ся в належитім часі.

Осінній плив єкорих і почтових пароходів:

Table listing ship names and departure dates. Includes names like Moltke, Patricia, and others with dates from 16th of September to 25th of October.

По всякі інформації, як і інші переїзду, до-рогу, належить звертатися до нашої державно-концес онованої фірми, котра на всякі запитання у всіх мовах дає точні відповди.

З привітанням

Фальк і С-ка

65(17-17

Falck & Co, Hamburg, Brändsende 23a.